

Bruto zunanji dolg

Ob upočasneni rasti bruto zunanjega dolga se od začetka finančne in gospodarske krize hitro povečuje dolg sektorja država. Konec leta 2011 je bruto zunanji dolg dosegel 41,6 mrd EUR in je bil v primerjavi z decembrom 2010 višji za 0,9 mrd EUR, potem ko se je leta 2010 povečal za 0,4 mrd EUR. K povečanju dolga je tudi leta 2011 največ prispeval *državni sektor*, katerega bruto zunanji dolg se je povečal približno v enakem obsegu kot leto prej, in sicer za 1,7 mrd EUR, na 9,8 mrd EUR. Država se je večinoma zadolžila v prvem četrtletju, ko je izdala 10 in 15-letno obveznico v skupni vrednosti 3,0 mrd EUR.¹ Dolg državnega sektorja je konec leta predstavljal 23,7 % celotnega bruto zunanjega dolga, kar je nekoliko več kot konec leta 2010 (20,1 %). *Dolg kapitalsko povezanih oseb* (podjetja z 10-odstotnim ali večjim deležem lastništva tujega vlagatelja) se je prav tako povečal v podobnem obsegu kot predhodno leto, in sicer za 0,6 mrd EUR, na 5,2 mrd EUR, od tega pa približno dve tretjini dolga pripada nebančnim finančnim družbam, ki se ukvarjajo z dejavnostjo finančnega zakupa, ostalo pa nefinančnim družbam (podjetja). Po rahlem znižanju v predhodnem letu se je lani povečal tudi dolg *ostalih sektorjev* (večinoma so to podjetja), in sicer za 0,4 mrd EUR, na 9,9 mrd EUR. Rast njihovega dolga je bila večinoma posledica zadolževanja s kratkoročnimi in dolgoročnimi posojili, kisojih podjetja predhodno leto odplačevala. Ponovno, vendar manj kot predhodno leto, pa se je povečal obseg kratkoročnega komercialnega kreditiranja, s katerim so slovenska podjetja financirala uvoz blaga in storitev. *Poslovne banke* so se že tretje leto v tujini razdolževale, njihov zunanji dolg, ki je znašal 13,6 mrd EUR, je bil v primerjavi s koncem leta 2010 nižji za 2,5 mrd EUR (leta 2010 se je znižal za 0,4 mrd EUR). Banke so neto odplačale za 2,3 mrd EUR obveznosti (1,5 mrd EUR tujih posojil in 0,8 mrd EUR vlog), kar je 0,8 mrd EUR več kot leto prej. Poleg tega so tudi predčasno odkupile del obveznic s poroštvom RS. Leta 2011 se je delež dolga bank v bruto zunanjem dolgu tako močno znižal, in sicer s 39,3 % leta 2010 na 32,7 %. Zaradi omejenega dostopa do tujih virov financiranja so se morale banke lani dodatno oskrbovati s centralno bančnim denarjem. *Dolg Banke Slovenije*, ki se je v predhodnih dveh letih znižal, se je tako lani povečal za 0,6 mrd EUR, na 3,0 mrd EUR, saj se je BS kratkoročno zadolžila pri Evrosistemu in s tem domačim poslovnim bankam zagotavljala likvidnost. Dolgoročni dolg BS v obliki ostalih dolžniških obveznosti se je ohranil na ravni predhodnega leta.

V strukturi dolga glede na jamstvo se je javni dolg leta 2011 ponovno povečal, javno garantirani

dolg ohranil približno na ravni predhodnega leta, negarantirani zasebni dolg pa se je znižal.

Negarantirani dolg zasebnega sektorja se znižuje že tri leta, najbolj se je znižal v letih 2009 in 2010. Lani so odplačila obveznosti znašala 0,8 mrd EUR, dolg zasebnega sektorja pa se je znižal na 23,4 mrd EUR. *Javni in javno garantirani dolg* skupaj se je tudi v letu 2011 povečal, vendar je bila rast počasnejša kot v predhodnih dveh letih. Javni dolg² se je namreč podobno kot leto prej povečal za 1,7 mrd EUR, javno garantirani dolg³ pa je ostal približno na ravni predhodnega leta (skupaj na 18,1 mrd EUR, od tega javni dolg na 9,8 mrd EUR). Pri tem se je obseg jamstev domačim finančnim institucijam lani zmanjšal, obveznosti BS do Evrosistema pa so se povečale. Konec leta 2011 sta v strukturi bruto zunanjega dolga skupaj predstavljala 43,7 % (javni 23,7 %, javno garantirani 20,0 %), kar je za 20,4 o. t. več kot leta 2008. Ob neupoštevanju obveznosti do kapitalsko povezanih oseb, za katere ročnost ni objavljena, je dolgoročni dolg konec leta 2011 predstavljal 76,7 % celotnega bruto zunanjega dolga, kar je 0,2 o. t. več kot leta 2010.

Slovenija ostaja med najmanj zadolženimi državami evrskega območja. Bruto zunanji dolg Slovenije je konec leta 2011 dosegel 116,6 % BDP (za 1,7 o. t. več kot leto prej), kar ostaja precej nižje od povprečnega dolga evrskega območja. Ta je že leta 2010 dosegel 209,2 % BDP. Ker v valutni strukturi zunanjega dolga močno prevladuje evro, ob prevladujoči evrski strukturi trgovinskih in kapitalskih tokov težajna nihanja ne predstavljajo pomembnejšega tveganja za morebitno povečanje deleža bruto zunanjega dolga v BDP ali njegovo odplačevanje. Morebitna tveganja bi lahko povzročili večji šoki, ki lahko znižajo gospodarsko rast in izrazito zaostreni pogoji financiranja.

² Zunanji javni dolg nastane z zadolževanjem institucionalnega državnega sektorja (po ESA 95) na tujih finančnih trgih. Država se lahko zadolži pri mednarodnih finančnih institucijah, tujih vladah ali vladnih agencijah, tujih poslovnih bankah in tudi pri zasebnih posojilodajalcih, če gre za izdajo prenosnih vrednostnih papirjev na tujem finančnem trgu.

³ Javno garantirani dolg je obveznost zasebno pravnega subjekta, pri čemer za odplačilo obveznosti jamči država. Med javno garantirani dolg spadajo tudi obveznosti BS do Evrosistema, nastale s prenosom monetarne politike BS na ECB.

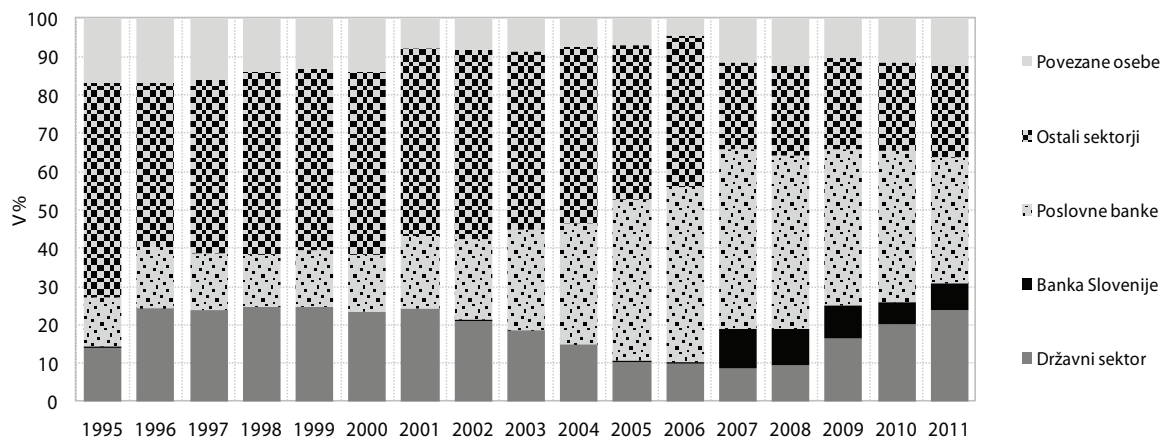
¹ Pripadajoči obrestni meri sta znašali 4,375 % in 5,125 %.

Tabela: Stanje bruto zunanjega dolga Slovenije, konec leta, v mio EUR, 1995–2011

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Skupaj bruto zunanji dolg	4.275	9.491	20.496	24.067	34.783	39.234	40.294	40.699	41.557
Kratkoročni dolg	1.470	2.283	4.573	5.239	10.733	11.595	9.640	8.461	8.462
Javni in javno garantirani dolg	0	0	70	77	3.588	3.603	3.360	2.145	2.774
Negarantirani zasebni dolg	1.470	2.283	4.503	5.162	7.145	7.992	6.280	6.316	5.688
Dolgoročni dolg	2.083	5.895	14.509	17.710	20.058	22.820	26.456	27.606	27.875
Javni in javno garantirani dolg	1.178	2.883	3.729	4.275	4.508	5.533	10.602	14.351	15.355
Negarantirani zasebni dolg	905	3.012	10.780	13.435	15.550	17.287	15.854	13.255	12.520
Obveznosti do povezanih oseb	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.198	4.632	5.219
Javni in javno garantirani dolg	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Negarantirani zasebni dolg	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.198	4.632	5.219

Vir: Bilten Banke Slovenije, 2011.

Slika: Struktura bruto zunanjega dolga Slovenije po sektorjih, 1995–2011

Vir: Bilten Banke Slovenije, 2012; preračuni UMAR.